

Posudek vedoucí na diplomovou práci Bc. Kamila Luzara s názvem *Jan Palach v pamětech obyvatel města Všetaty, FHS UK 2021*

Kamil Luzar se ve své diplomové práci rozhodl zpracovat téma, které je mu osobně blízké, a zaměřil se na obyvatele města Všetaty, kde sám žije a odkud pocházel Jan Palach, a zejména na to, jak oni sami jeho osobu, čin, příběh a společenský obraz s ním spojený dnes, po více než 50 letech vnímají. Prapůvodní ideou přitom bylo zpracování samostatné biografie o Janu Palachovi. S ohledem na rešerši stávajícího stavu poznání a pramenných možností se však autor rozhodl svůj výzkum posunout a poodstoupit od Palacha k všetatským – a nutno dodat, že alespoň dle mého názoru to byla šťastná volba. Zatímco první téma bylo již totiž – různými způsoby – zpracováno mnohokrát, systematickou pozornost lidem, které s Palachem spojuje místo bydliště, případně osobní známost s jeho rodinou, dosud nikdo nevěnoval.

Struktura práce je vystavěna víceméně správně. V teoreticko-metodologické kapitole autor nejen podrobně popisuje klíčové oblasti svého orálně historického výzkumu, ale přináší též přehled dalších zdrojů, s nimiž pracoval, jakož i detailní vhled do pramenů a literatury „palachovské“ provenience, všímá si i vybraných míst paměti, spjatých právě s Palachem. Dobře je též zpracován vlastní vztah autora k tématu, byť by bylo možné rozepsat ještě jeho vztah ke zpracovávání práce o obci, v níž žije, respektive o svých známých či (vzdálenějších) sousedech. Řazení jednotlivých podkapitol je místy nesystematické (viz např. pasáže o orální historii, rozesté napříč celou kapitolou), jinde název podkapitoly plně neodpovídá obsahu (viz např. stručná historie Všetat v podkapitole Stávající formulace témat), reflexe zdrojů obsahuje spíše obecné představení než jejich kritické zhodnocení. Celkově je z ní však vidět dostačující orientace autora jak v tématu, tak použité metodologii.

Klíčová třetí kapitola, která přináší závěry autorova orálně historického výzkumu, postupuje víceméně správně od obecného ke konkrétnímu, respektive chronologicky: od představení rodin narátorů a jejich vztahů ke Všetatům, po jejich povědomí o Palachovi a jeho rodině, a dále podle jednotlivých časových období: od okupace a Palachova činu po tzv. normalizaci, generační transfer, vliv Palacha na narátory a vnímání Palacha a život narátorů po roce 1989. Lze snad namítnout, že obecnější, časově ne tak striktně ukotvené podkapitoly měly tuto část uzavírat, neboť generační předávání i vliv na životy narátorů je věcí současnou a stále probíhající, nikoli minulou. Taktéž právě tyto pasáže obsahují dle mého názoru největší nevyužitý potenciál, respektive nesoulad s teoretickou kapitolou. Patrné je to u generačního transferu: podkapitola místo odhalování podobných či jiných míst v narativech narátorů z různých generací spíše sumarizuje jejich vyprávění o tom, zda se o Palachovi baví v rodině, s dětmi/rodiči, či nikoli.

Za největší přínos práce považuji autorův poukaz na různorodý až ambivalentní vztah vybraných obyvatel Všetat k Palachově činu a zároveň jeho snahu interpretovat vztahování narátorů k Palachově sebeoběti na základě genderu. (s. 55) Někteří jeho čin považovali za hloupý, jiní za hrdinský. Většina upozorňovala na jeho problematičnost, každý však z jiných pozic: zatímco muži obvykle hodnotili praktické dopady jeho sebeupálení a reálný vliv na změnu celospolečenské situace v Československu, ženy se častěji vciťovaly do pocitů jeho matky, litovaly mladého života atp., byť ani jedna pozice neplatí stoprocentně stejně ve všech případech. Tím narátoři zřejmě nevybočují z naladění většiny české společnosti, byť by stálo za to jejich soudy porovnat se závěry širších průzkumů, byly-li již učiněny. Pokud ano, ráda bych autora požádala, aby se v rámci obhajoby zamyslel nad otázkou, zda je tedy možné říci, že se obyvatelé Všetat vlastně příliš ve vztahování k odkazu Jana Palacha

neodlišují od zbytku republiky jen na základě toho, že žijí v obci, kde se on sám narodil? Jinak řečeno: že jejich geografické spojení s Palachovým rodištěm viditelně nedeterminovalo jejich vztah k Palachovi samotnému, a to navzdory roli, které Všetaty hrály i hrají nyní například díky nedávno postavenému památníku?

Co se formální stránky předložené práce týče, jakožto vedoucí musím ocenit, že oproti prvním verzím zaznamenal text ve většině oblastí velký posun k lepšímu. Přetrvávají spíše jen sporadické stylistické chyby, nesprávné tvary slov a problémy s dělením vět. Autor se sice rozhodl pro minimální úpravy citací z rozhovorů, osobně bych je editovala ještě více, ale souhlasili-li s doslovnými citacemi i narátoři, respektive nevymínili-li si editace, je to takto v pořádku.

Největší problém však spatřuji v členění textu, kde naopak práce bohužel oproti předchozím verzím doznala zhoršení. Předložená práce totiž v podstatě neobsahuje odstavce a většina kapitol je psána v jednolitých blocích textu, který odděluje pouze začátek další podkapitoly, čímž se výrazně zhoršuje její přehlednost i čtivost. K tomuto kroku autor zřejmě přistoupil po opakovaném upozornění na druhou „extrémní podobu“, v níž byl text původně, kdy byla do samostatného odstavce odsazována i každá jednotlivá citace (nikoli však prostřednictvím změny formátu v textovém editoru) a mezi jednotlivými odstavci byly nepravidelně činěny mezery prostřednictvím samostatného řádku, opět nikoli skrze menší mezery mezi odstavci v textovém editoru (jako například v tomto posudku). Upozornění na to, že se mezi odstavci běžně nečiní nepravidelné mezery „enterem“ a všechny citace není nutné samostatně odsazovat na nový řádek, však autor zřejmě v posledním okamžiku před odevzdáním pochopil tak, že nemá ani samotný text dělit do odstavců, což bohužel situaci jen zhoršilo.

Navzdory výše zmíněnému nicméně ještě jednou oceňuji pokrok, který diplomová práce zaznamenala oproti prvním verzím textu. Z toho důvodu práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit stupněm **2 (velmi dobře)**.

V Praze dne 9. 8. 2021

Mgr. Jana Wohlmuth Markupová, Ph.D.